

3. Проговорите йому на вухо тихо, повільно і чітко те, що може викликати сильні емоції (краще негативні). Необхідно будь-якими засобами домогтися реакції, вивести із заціпеніння [1].

Список бібліографічних посилань

1. Допомога людині, яка знаходиться у стані шоку, стресу чи травми : практ. поради соц. працівникам, психологам та волонтерам / упоряд.: В.М. Бондаровська, Т.В. Кульбачка, Е.Б. Ламах, Л.І. Козуб; Представництво Фонду народонаселення ООН в Україні. Київ : ТОВ "ДКС центр", 2015.

Одержано 12.06.2022

Олександр Сергійович СКЛЯР,

*викладач кафедри тактичної спеціальної
та фізичної підготовки факультету № 3*

Харківського національного університету внутрішніх справ

Рустам Заур Огли ГІБЛАЛІЄВ,

курсант групи Ф2-206

Харківського національного університету внутрішніх справ

Олеся Олексіївна ШОКОТОВА,

курсант групи Ф2-204

Харківського національного університету внутрішніх справ

АНАЛІЗ СКАНДИНАВСЬКОГО ПІДХОДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПОЛІЦІЄЮ ДІАЛОГУ В УКРАЇНІ

Останніми роками громадяни України активно реалізують своє конституційне право на мирні зібрання. Минулого 2021 року в державі відбулося понад 105 тис. акцій та масових заходів, в яких взяли участь понад 9 млн громадян. У своїй переважній більшості ці заходи проходили спокійно, без грубих порушень публічного порядку.

З урахуванням напрямків реформування правоохоронної системи України, охорона публічного порядку отримала найбільші зміни. Наказ МВС України №706 від 23 серпня 2018 «Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України Скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів» запровадив новий підхід до забезпечення охорони публічного порядку [1].

ОХОРОНА ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Запроваджено «СКАНДИНАВСЬКУ МОДЕЛЬ» у забезпеченні громадського порядку під час проведення масових заходів

Нові підходи:

- Зменшення агресії та можливої шкоди, мінімізація ризиків провокацій
- Зміна самої філософії забезпечення правопорядку з метою створення безпечного середовища
- Зменшення використання людського ресурсу правоохоронців, збільшення їх маневреності
- Документування за допомогою спеціально-обладнаного транспорту хронології проведення мирного зібрання

Згідно звіту Голови Національної поліції: під час проведення таких заходів у роботі поліції застосовується «Скандинавська модель» забезпечення громадського порядку. Вона базується на зміні самої філософії забезпечення правопорядку і має на меті створення безпечного середовища, зменшення агресії та можливої шкоди, а також обмеження використання людського ресурсу правоохоронців. У рамках упровадження моделі реалізується проєкт «Поліція діалогу», який передбачає створення груп комунікації. На теперішній час поліція діалогу, під час проведення масових заходів, залучається в усіх регіонах держави. [2]

Вперше такі підрозділи почали працювати в Данії у 1993 році та Швеції у 2001 році. Руйнівна сила заворушень в цих країнах призвела до смертельних випадків зі сторони мітингувальників та поліцейських. Після цих подій Данія та Швеція почали розробляти новий підхід до протидії заворушенням та створили перші у світі підрозділи «діалогової» поліції, діяльність яких базувалась на дослідженнях англійських психологів. В Швеції діяльність діалогової поліції є одним з елементів забезпечення мирного проведення масових заходів, який отримав назву «Спеціальна тактика Шведської національної поліції», отримав позитивні відгуки в Європі та, через тренінги, передали свій досвід українським поліцейським.

Головний принцип діяльності поліції діалогу – це постійна комунікація, без зброї. Співробітники діалогової поліції працюють без зброї. Це є важливим елементом цього підрозділу, так як демонстрація людям відсутності вогнепальної зброї та спеціальних засобів, приваблює учасників заходу до комунікації з поліцейськими діалогу.

Далі, один із основних принципів діяльності поліції діалогу – диференціація натовпу на окремі категорії осіб, які ведуть різну

діяльність на заході. Мета знайти і визначити тих осіб, які налаштовані на агресію, і зосередити увагу на них. При цьому комунікація з натовпом допомагає легко їх виявити, а дії групи з іншими цілями в натовпі спрямувати на викриття таких агресорів. У випадку затримання агресивних осіб в натовпі, більшість маси спокійно відреагують на арешт таких осіб, адже вони загрожують безпеці усіх учасників заходу.

Наступним важливим в діяльності поліції діалогу є принцип самоконтролю. Його суть полягає у тому, що поліцейських навчають визначати момент при якому вони вже не можуть зупинити конфлікт діалогом і потрібно застосовувати спеціальні засоби та арешт.

Діалогова поліція відіграє роль сполучної ланки між поліцейським керівництвом і організаторами демонстрацій до, під час і після події. Це довгострокова робота по встановленню стійкої довіри, досягнення послідовності і транспарентності дій поліції. Діалогова поліція вирішує важливу задачу, інформуючи демонстрантів про те, як поліцейські операції забезпечують безпеку і мирний характер протестів. Діалогова поліція також визначає межі дозволеного, щоб уникнути шкоди здоров'ю індивіда і великомасштабних заворушень.

З урахуванням спроб позитивного досвіду роботи перших груп діалогової поліції на території України, наказом Національної поліції України від 12.03.2019 № 221 створено штатні підрозділи превентивної комунікації (поліція діалогу) в кожному регіоні держави.

Менталітет народу України відрізняється від менталітету народів Скандинавії. Спостереженням, встановлено, що робота поліції діалогу, з моменту її створення, полягає у тому, щоб не контролювати масові заходи чи демонстрації, а допомагати учасникам висловлювати свою думку. З дотриманням вищевказаних принципів, поліції діалогу вдається допомагати учасникам заходів скористатися своїм Конституційним правом на зібрання. Така робота сприяє зміцненню довіри між поліцією та громадянами.

Дослідження показують, що рівень ворожості в натовпі набагато нижчий, якщо поліція веде комунікацію з представниками натовпу в доброзичливій манері. Сам факт присутності діалогової поліції сприяє зниженню у активістів відчуття анонімності та безкарності, в багатьох випадках виокремлюють присутність поліцейських діалогу, як стримуючу дію на хід подій.

Не треба забувати і про зовнішній вигляд діалогової поліції, вони одягнені у жилети зі світловідбивними написами та пояснювальним написом на спині. Це є дуже важливим у діяльності цього

підрозділу, тому що для деескалації, людям краще бачити поліцейських без шоломів, щитів та іншого спорядження. Люди бачать настрій поліції на проведення цього заходу в максимально мирній формі для обох сторін. Зовнішній вигляд демонстрантам дає розуміють, що поліція не збирається їх атакувати та заарештовувати, а намагається допомогти в реалізації Конституційного права на мирне зібрання, методом комунікації з ними.

У багатьох випадках на масових заходах присутність діалогової поліції є нагадуванням іншим підрозділам поліції, що контакт та ведення комунікації з демонстрантами – це важливо і корисно для усіх учасників масового заходу.

Слід зазначити і те, що діяльність діалогової поліції допомагає керуючому складу. Вони безпосередньо бачать що відбувається та, що може відбуватися на даному заході, так як знаходяться в центрі подій, розуміють які сили по припиненню цього заходу можуть знадобитись.

Ще один важливий аспект в діяльності поліції діалогу є співпраця з зовнішніми партнерами: соціальними службами, бізнесом, громадськими організаціями тощо. Відповідно до діалогової концепції, «окремі особи та організації, які мають відношення до поліції, сприймаються як додаткова сила, здатна допомогти захистити основні права і свободи». Такі групи, звані волонтерами поліції, також сприяють налагодженню ефективних контактів між поліцією і організаторами акцій.

За роки існування поліції діалогу помітно високий рівень проведення заходів мирним шляхом в країні. В Україні поліція діалогу створено з метою апробації європейських стандартів у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку в публічних місцях у зв'язку з проведенням мирних зібрань та інших масових заходів. Діалогова поліція відіграє дуже важливу роль у підтриманні правопорядку на території проведення масових заходів. Скандинавська модель є вдалим прикладом, коли поліція може вести комунікацію з натовпом і контролювати ситуацію, що складається. Завдяки комунікації можливо провести масові заходи без зброї, без постраждалих та зупинити руйнівну силу натовпу, дії якого можуть бути непередбачені.

На сьогоднішній день подальшими науковими дослідженнями є практичне опрацювання Скандинавської моделі, розробка способів підвищення іміджу поліції діалогу в Україні, порядок взаємодії підрозділів, опрацювання засобів захисту для поліції діалогу тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Наказ МВС України №706 від 23 серпня 2018 «Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів

Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів».

2. Звіт Голови Національної поліції України про результати роботи відомства у 2021 році // База даних (БД) Офіційний сайт Національної поліції (НП) України. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2020/npu-zvit-2021.pdf> (дата звернення 18.05.2022).

3. Скляр О.С. Історико – правовий аспект початку діяльності поліції діалогу в Україні. VI Міжнародна науково-практична конференція «Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України» збірник наукових праць, м. Харків, 28.05.2021, с.58-62, видавництво: ХНУВС.

Одержано 18.05.2022

Ольга Олександрівна СПИВАЧЕНКО,

курсант II курсу ННІП ПФПНП

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

*доцент кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності*

*Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент **І. О. Шинкаренко***

ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Виконання службового обов'язку силами безпеки і оборони України завжди було пов'язане з фізичним та психологічним навантаженням, через це для здійснення службово-бойової діяльності підходить не кожен. Під час відбору кадрів відіграють роль багато особистих факторів особи, до яких насамперед відносяться психологічні особливості людини. Від психологічного забезпечення залежить ефективність та якість здійснення службово-бойової діяльності правоохоронними органами.

Згідно ст.2 Закону України «Про Національну поліцію» основними завданнями поліції є протидія злочинності, забезпечення публічного порядку і безпеки, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, надання послуг з допомоги особам, що з особистих, соціальних, економічних причин чи внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Реальна